Lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle HE 98/2025

Tuomas Matikka (VATT)

Valtiovarainvaliokunta, verojaosto

3.10.2025

Yleistä

- Tässä lausunnossa keskitytään ansiotuloverotuksen marginaaliveroprosenttien muutosten arviointiin

- Arvioinnin pohjana esityksessä mainitut tavoitteet
  - Veropolitiikan tavoitteet: työnteon kannustimien ja ostovoiman parantaminen, talouskasvun edellytysten vahvistuminen
  - Hallitusohjelma: budjetin tasapainottaminen ja julkisen velan kasvun taittaminen

- Työllisyyden ja talouskasvun vauhdittaminen ja sopeutustoimet ovat keskenään ristiriitaisia tavoitteita, joita on hyvin vaikea saavuttaa samanaikaisesti
  - Ansiotuloverotukseen esitetyt kevennykset kasvattavat alijäämää ja julkista velkaa
  - Ostovoima ei välttämättä parane, mikäli veronkevennykset lisäävät leikkauksia muualla taloudessa
  - Tuloveron kevennysten työllisyysvaikutukset eivät ole tutkimuskirjallisuuden mukaan merkittäviä

Pieni- ja keskituloisten tuloverotus

- Hallitus esittää pieni- ja keskituloisten tuloverotuksen keventämistä työtulovähennystä korottamalla
- Erityisesti keskituloisten henkilöiden reagointi tuloveron muutoksiin on havaittu monissa empiirisissä tutkimuksissa hyvin pieneksi (mm. Matikka ym., 2016; Martinez ym. 2021; Jakobsen ja Sogaard 2022)
  - Tuloveron kevennys ei merkittävästi lisää työntekoa näissä ryhmissä
  - Laskee verotuloja ja kasvattaa alijäämää

Suurituloisten tuloverotus

- Esitettyjen veronkevennysten painopiste on suurituloisissa ja ylimmässä marginaaliveroprosentissa
  - Ylimpien rajaverojen laskeminen 52 prosenttiin
- Tutkimuskirjallisuuden perusteella suurituloiset reagoivat veronmuutoksiin muita enemmän (mm. Matikka ym., 2016; Neisser 2022; Kleven ym. 2025)
  - Suurituloisten verotettavat tulot reagoivat herkemmin tuloveron muutoksiin
  - Muutoksen ns. itserahoittavuusasteen voidaan olettaa olevan pidemmällä aikavälillä korkea $\rightarrow$ ei merkittävää vaikutusta verotuloihin
  - Voi kuitenkin laskea verotuloja lyhyellä aikavälillä

Suurituloisten tuloverotus

- Vaikutus talouskasvuun ja tuottavuuteen on kuitenkin oletettavasti vähäisempi kuin mitä itserahoittavuudesta voidaan päätellä
  - Muutos koskee pääosin ylintä prosenttia tulonsaajista, eli muutamia kymmeniä tuhansia henkilöitä → muutokset tuloissa hyvin pienessä joukossa eivät todennäköisesti vaikuta merkittävästi koko talouden tasolla
  - Vaikutukset muualla taloudessa voivat olla myös negatiivisia, mikäli suurituloisten palkankorotukset ovat pois muilta tuloryhmiltä (Kleven 2025)

- Ei ole realistista olettaa, että ylimpien rajaverojen muutos vaikuttaisi muihin asioihin kuten esimerkiksi kouluttautumiseen (Kalin ym. 2019)
  - Suorilla kanavilla kuten yliopistojen rahoituksella on sen sijaan merkittävä vaikutus inhimillisen pääoman kertymiseen ja pidemmän aikavälin tuottavuuskasvuun